

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

6 [i.e. 7] An infideles cogi possint, & debeant, vt errores deponant, &
falsum cultum relinquunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

licita, dum non conuertuntur, vt fecit Gregorius lib. 3. epist. 26. reclus in cap. i. uerb. 23. quæst. 6. in 4. epist. 6. Dixi alias licita: quia non potest Princeps hac de causa grauiora onera imponere subditis, quæ aliis imponere non poterat, esset enim tunc directa coactio. Secundo indirecte cogere potest, si eorum conuersio fidelibus nocet, quia tunc poterunt expelli, nisi ad fidem conuertantur. Tertio potest compellere non permit- tendo illis usum officij publici, & honoris. Quarto non permit- tendo eis, si adueniunt sunt, aut bello capti, in suo regno habita- re, nisi ad fidem conuertantur, quia habet ius non concedendi eis habitationem. Quinto negando eis priuilegia, & gratias, quæ liberè aliis concedit. Sexto prohibendo eis usum suæ reli- gionis, vt pote natura rationali contrarium & apertum repu- blicam turbare: hæc enim omnia iudicantur indirecta coactio ad fidem. Quia à Principe ordinantur ad illius susceptionem, ad quam per se ordinata non sunt. Est tamen licita, quia non assumunt media, quæ recluso tali sine assumi non possent: & ita tenet Valent. disput. 1. quæst. 10. punct. 6. circa pag. 39. uer- sic. ad eandem rationem. Suarez disput. 18. sect. 3. num. 8. Coninch. disput. 18. dub. 1. num. 2. Becanus cap. 13. quæst. 4. num. 4. Bo- naccina disput. 3. quæst. 2. de fide punct. 7. num. 3.

Relat argumentis num. 2. factis satisfacere. Ad primum dico, etsi omnia illa conuenientia sequantur ex coactione directa ad fidem, non tamen debet admitti, quia non sunt facienda mala, vt inde eueniant bona. Adde plura etiam inconuenientia sequi ex coactione, scilicet simulatè con- uerti, & fidem reddi exolam, susceptam tyrannidis, & non posse alia via in mundum introduci.

Rd secundum concedo laudari Principes compellentes sibi subditos recipere fidem non coactione directa, sed indirecta, & alia licita, vt explicauimus: & sic credendum est fecisse Si- seobus Rex; & præcipue Catholicissimi Reges Ferdinandus, & Elisabetha, cum Iudæos, & Saracenos ex Castellæ extermina- runt, cognouerunt namque eorum conuersionem aliis fi- delibus nocere, & puritatem nostræ fidei non posse in suo re- gno, illis ibidem habitantibus, conseruari: ob huiusmodi reatum finem expulso facta est, præterquam quod bello iusto superati sunt, & tanquam captiui expelli poterant. Quod si aliquando Christianus princeps plus iusto compulsi infideles ad fidem, vt de Rege Siieobus aliqui dicunt, parcendum est, vt pote qui zelo religionis ducebatur, & ita explicanda est lex qui post sanctum Adde fortè conuersionem illam bonorum ob aliquæ delicta debet, & Imperatorem præcipere, vt sic mandaret executioni, nisi infideles ad fidem conuertantur. In quo casu solum est indirecta coactio. & sic intelligendum est, quod de Colicolis dicitur, & aliis paganis, suis enim factis, & sceleribus contra naturam, ita rem publicam turbabant, vt me- ritò poterit Imperator eos pernis hereticoium punire: nisi deleris illis uitiis, & erroribus ad fidem conuertentur Adde. Colicolas uerè baptizatos esse, vt constat ex Augustin. epist. 163. circa finem. Ad idem est, quod de Constant, & Theodosio dicitur: licet namque illis fuit prohibere suis subditis cul- tam, uenerationem falorum deorum, vt pote contra natu- ramque obide illos cogebant directè fidem suscipere, quia sine susceptione illius uiuere poterant, colendo priuam vnum Deum, & inuicem credendo, sibi placuisse.

Ad tertium ex illis uerbis Lucae, 14. Compelle intrare de solis hereticis id intelligit Augustin. epist. 48. & 50. qui co- actione directa cogi possunt vt pote Ecclesie subditi. Si autem de infidelibus non baptizatis intelligatur, vt intelligit Chry- sostom. ibi, dicendum est illos compellendos esse ad fidem sine mundi, vt numerus prædestinatorum impleatur, non vi, & potentia sed signis, & miraculis, efficacia prædicationis, quo- modo fuit uisus Deus in Paulo conuertendo, Adde Paulum, & reliquos esse Deo omnino subiectos, ac proinde posse à Deo prout sibi placuit fuerit, compelli, præcipue cum metum in- ueniens possit simul inclinare cor hominis, vt fidem liberè suscipiat, quamuis à metu excitatus: & per hæc patet ad quar- tum.

Ad quintum constat ex dictis, quare coactio directa licita non sit, quia non est ab habente potestate.

Ad sextum concedo ad Ecclesiam pertinere blasphemantes, & iniuriantes fidem, postquam iniuria, & blasphemia comprime- re: secus uerò nolentes fidem recipere: ij enim proprie non dicuntur fidem blasphemare.

Ad septimum non omnia delicta ab hominibus puniendi sunt aliqua Deo referantur: & vnum ex illis est, infidelitas illorum qui Baptismum non susceperunt.

Ad vltimum dico pertinere ad quemlibet superiorem pro- curare, vt subditi obseruent leges naturales, & diuinas res- picientes sine in naturalem: nego tamen pertinere ad superiorem quemlibet procurare, vt eius subditi obseruent leges superoa- riales: & diuinas nisi talis potestas à Deo auctore supernantia- li eis data sit: At constat ex dictis neque Ecclesie, neque secularibus Principibus datam esse potestatem circa infideles non baptizatos in ordine ad suscipiendam fidem Ergo.

An infideles cogi possint, & debeant, vt errores deponant & falsum cultum relinquunt.

- 1 Infidelem non subditum sola lege charitatis tenetur Princeps & Ecclesia ab errore remouere, at subditum specialiter tenetur.
- 2 Si errores infidelium contrarij non sint rationi naturali, sed solam nostræ fidei, non possunt à Principe cogi, vt illos des- serant.
- 3 Princeps Christianus possit cogere infideles non subditos errores rationi naturali contrarios deserre, & ob hanc causam oppugnare? Proponitur difficultas.
- 4 Statuitur nequaquam id fieri posse.
- 5 Excipiuntur peccata directè nocua nostræ fidei, & reli- gioni.
- 6 Satis argum. num. 3. adductis.

Non est sermo de infidelibus baptizatis; hos enim clarum est posse, & debere cogi errores deponere, & falsum cultum, si assumant, relinquere. Solum est dubium de infidelibus non baptizatis, tam de subiectis ecclesie, & Chri- stiano principi, quam de non subiectis. Et quidem si infideles non sint subditi temporaliter Ecclesie, vel Christiano Princi- pi, non obligatur specialiter Ecclesia, nec Christianus Princeps procurare, vt errores deponant, quia sibi specialiter com- missi non sunt, obligatur tamen lege charitatis, eo modo quo uouisque obligatur ad salutem alterius procurandam Si autem infideles subditi sunt Christiano Principi, vel tempo- rali Ecclesie, sicut Iudæi Romæ commorantes subduntur Pontifici: tunc obligatur Ecclesia, seu Christianus Princeps eos ab erroribus rationi naturali conetariis, & à falso cultu, & superstitione deorum remouere: sic D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 10. & 11. & ibi eius expositores. Bannes dub. 2. Coninch. dis- put. 18. dub. 12. conclus. 2. Suarez disput. 18. sect. 4. num. 9. Valent. disput. 1. quæst. 10. punct. 7. post princ. Ratio est clara, quia superiori competit gubernare subditos, vt secundum rationem uiuant; uiuere autem non possunt secundum rationem, nisi ea, quæ ra- tionis naturali obstant, relinquunt. Ergo superior ex suo mu- nere obligatur procurare, vt subditi ea deserant: atqui colere falsos deos, fornicari, furari, occidere, sunt contra rationem naturalem, vt de se constat. Ergo, obligatur princeps, ea à suis subditis tollere, Adde potestatem gubernandi datam esse à Deo hominibus, vt fidem naturalem consequantur, qui est ui- uere secundum virtutem, & rectam rationem. Ergo ex illa po- testate sequitur posse dirigere subditos, vt sic uiuant, & om- nia contraria coercere. Hæc rationes probant de quocumque principe tam fideli quam infideli posse & debere suis subdi- tis prohibere, quæ rationi naturali contraria sunt, eaque sic admissa punire. Verum ab hac obligatione aliquando princeps excimitur, scilicet cum timeret rem publicam perturbandam esse, infideles à conuersione esse retrahendos, & grauiora mala in- de oritura esse iuxta illud Math. 13. ubi uolentibus Ieruis eradicare zizania, patetfamilias non consentit, ne fortè eradicetur simul & triticum, prudentis enim est ex duobus malis quo- rum alterum cuitari non potest, minus eligere, sic D. Thomas communiter receptus 2. 2. quæst. 10. art. 11. & ibi Caietan, Ban- nes dub. 2. conclus. 2. Valent. punct. 7. in princ. Coninch. disput. 18. dub. 12. num. 19. 4. Suarez disput. 18. sect. 4. num. 9. & tradit Au- gust. reclus in cap. cum quisque, 23. quæst. 4.

Quod si ritus horum infidelium rationi naturali contra- rij non sint, sed solum sunt contrarij naturæ fidei, eiusque præ- ceptis, quales sunt ritus Iudæorum, & multi Saracenorum vnum Deum colentium existimo nulla ratione cogi posse à suis Principibus ea deserere. Quia potestas Principis solum extenditur ad gubernandos subditos vt secundum rationem uiuant: at ij ritus contrarij non sunt naturali rationi. Ergo non extenditur eius potestas ad eos prohibendos.

Dices ad principem pertinere, vt omnes eius subditi uni- formiter uiuant quia sic pax, & iustitia reipublice necessaria conseruabitur, secus turbationi erit exposita. Ergo ad Princi- pem Christianum pertinet omnem diuersitatem cultus, & reli- gionis à suis subditis remouere.

Respondeo, si princeps probabiliter timeret ex tolerantia, & permissione catenoniarum, & rituum infidelium fideles esse inficiandos, & rem publicam perturbandam, tunc inquam po- terit & debet prohibere infidelibus usum suorum rituum, non quia ipsi mali sint, sed quia occasione perturbationis præbent hæc tamen non est coactio directa, sed indirecta, quia sit in defensionem religionis ueræ, & præcipue pacis rei- publicæ, & tradit Coninch. num. 19. 4. Quocirca licet ritus Iu- dæorum Ecclesia in suis subditis Iudæis permittat, vt ex usu, & praxi constat, & tradit Gregor. lib. 1. epist. 24. & lib. 11. epist. 15. & D. Thom. illo art. 11. & Augustinus lib. 18. de ciuit. cap. 46. hoc intelligendum est cum non sicut cum scandolo fide- lium, vt habetur cap. 13. & 7. de Iudæis. Et quia hoc scandalum

DE
ASTRO
PALAT
TONI
II

saepè Ecclesia timet, si Iudaeis liberum usum religionis concederet, ideo eos à multis prouinciis expulit, & in illis, in quibus tolerauerit, prohibet nouas Synagogas extruere; vel illas Ecclesiis Christianorum habere vicinas, signumque portare, quo à Christianis distinguantur: & in die Parasceue non debent in publicum progredi, neque tenere ostia, vel fenestras apertas, quæ, & alia habentur in *tit. de Iudæis, cap. quia, cap. consuetud. cap. in nonnullis, & tradit Gregor. lib. 7. epist. 58. & lib. 12. epist. 18. & aliis in locis.*

3. Difficultas ergo est de infidelibus Ecclesiæ, vel Principi Christiano non subiectis, an possit Ecclesia, vel Princeps Christianus eos cogere, ne idololatriam, & alia contraria rationi naturali exerceant, & inobedientes punire, & regno, si opus fuerit, priuare? Ratio difficultatis est primò ex Scriptura, *Ecclesiast. 10. ubi habetur propter inuultitias, iniurias, contumelias, & diuersos dolos transferuntur regnum de gente in gentem. Ergo eo ipso priuantur iniuri regno, & ad iustos, & à Deo concessam sibi usurpari possunt. Et confirmari potest exemplo Israëliti populi, cui Deus concessit barbaras nationes d. bellare, & terram promissionis possidere: neque videtur adesse alia causa præter idololatriam illarum gentium, vt constat *Deuteronom. 32. ubi, Subuertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes, quas possessuri estis. Secundò confirmari potest exemplo Genadi Exarchi laudati à Gregor. lib. 1. Registri, epist. 73. eo quod bella gereret aduersus infideles, & terram predicationi euangelicæ recipiendæ disponeret. Secundò ij infideles Deum iniuriarum, & religionem Christianam blasphemant. Ergo pro defensione fidei, & religionis cogi possunt: si enim pro defensione innocens bellum suscipi potest, cur non pro defensione Dei, & religionis? Et confirmo. Si infidelis verba contumeliosa contra religionem nostram profert, potest Ecclesia iniuriam sibi factam repellere, & vindicare, quia quilibet respublica perfecta ius habet se defendendi, & iniurias sibi factas vindicandi. Ergo etiam Ecclesia, quæ est respublica omnino perfecta, debet eam potestatem habere. Sed cum infidelis idololatriam, & alia vitia contraria naturæ committit, religionem nostram ipso facto blasphematur, vt dixit D. Thomas 2. 2. *quæst. 94. artic. 3. ad 1. Subtrahit enim Deo singularitatem dominij, & fidei præcepta negat. Ergo Ecclesia ius debet habere has iniurias propulsiandi, & vindicandi. Tertio si Ecclesia prohibere, & punire in infidelibus non potest idololatriam, & peccata contra naturam, plura erunt peccata, quæ sub humanam prohibitionem, & punitionem non cadant, hoc autem videtur esse contra rectam Dei prouidentiam. Ergo. Quarto aliquæ nationes sunt ita barbaræ, vt videantur à natura constitui in feruos, & alia ita nobilis ingenij, vt videantur domini, & rectores esse constituti: quod dixit Philosoph. *lib. 1. polit. cap. 2. ibi. Annus Poeta Græcos barbaris dominari oportere, quod idem sit natura barbarus, & feruus. Ergo nullam iniuriam committit Princeps fidelis, qui more belluino viuentes in suam potestatem redigit, ea intentione; vt ab eorum cordibus errores depellat. Et confirmatur: nam Augustinus *lib. 5. de ciuitate Dei, cap. 12. & 17. & D. Thomas in opuscul. de regimine Principis, lib. 3. cap. 4. 5. & 6. laudant Romanos, quod barbaras nationes subiugarint, & viuere secundum rationem docuerint. Propter hæc Maior in 2. *distin. 44. quæst. 3. & quidam Genelius Sepulueda Caroli V. historiographus, cuius meminit Suarez, Valent Bannes *locis allegatis, sentiunt penes Ecclesiam esse potestatem Reges idololatrias, & contra ius naturæ peccantes punire, etiam opus fuerit eorum regna occupare: consentit Antonin. 3. part. tit. 2. 2. cap. 5. §. 8. Aluarus Pelagius in *lib. de planctu Ecclesiæ, lib. 1. artic. 37. circa medium. Syluest. verbo Papa quæst. 7. & Alphonsus à Castro *lib. 2. de iusta hereticorum punitione, cap. 14. Abbas in cap. quod super his, de voto. Hostiensis *ibidem.**********

4. Nihilominus contraria sententia omnino tenenda est, nullo modo Principem Christianum neque autoritate sua, neque Ecclesiæ autoritate posse hos infideles sibi non subditos prohibere idololatriam, & peccata contra naturam, quæ specialiter ipsi religioni Christianæ, aut innocentibus contraria non sunt, sic D. Thomas 2. 2. *quæst. 12. art. 2. asserens sub titulo infidelitatis bellum indici non posse. Bannes *quæst. 10. artic. 70. dub. ult. conclus. 2. Valent. disp. 1. quæst. 10. punct. 7. circa medium. Torres *disp. 18. dub. 2. Coninch *disp. 18. dub. 12. 196. Suarez *disp. 18. sect. 4. num. 3. Victoria *relect. de Iudæis, §. 40. Soto in 4. *dist. 5. quæst. 1. art. 10. Couart. *reg. peccatum, part. 2. §. 10. n. 2. August. Barbol. *v. p. de potest. Episc. tit. 3. cap. 2. num. 38. Bonacina *disp. 2. de reser. quæst. ult. punct. ult. §. 2. fine.**********

Ratio est manifesta, quia Pontifici, quæ talis est, non competit potestas gubernatiua hominum, nisi quatenus sunt membra Ecclesiæ militantis, cuius ipse caput, & pastor est, iuxta *text. in c. ult. de presbytero non baptizato. Ecce Dominus noster, §. 6. dist. Sed ij infideles, qui Baptismum non susceperunt, non sunt membra Ecclesiæ militantis. Ergo in illos nullam Pontifex, quæ talis est, iurisdictionem habet, ac proinde quæ talis, nec prohibere, nec punire delicta horum infidelium potest, sed neque etiam potest prohibere, & punire quatenus temporalem iurisdictionem habet, quia secundum hanc hi infideles illi non sub-*

duntur. Ergo. Et confirmo. Ideo vnus cuius non potest peccata alterius punire, & prohibere, quia non habet iurisdictionem temporalem in illum, sed Ecclesia, & princeps Christianus in hos infideles nullam habet iurisdictionem. Ergo neque etiam poterit eorum peccata prohibere, & punire. Aliis Hispani possent Gallorum peccata punire, & contra si à propriis Principibus non puniuntur. Item si propter infidelitatem licet mouere bellum Christiano Principi aduersus infideles, omnia plena essent bellis, & perturbationibus: nam cum quilibet existimet suam religionem veram esse, simul etiam existimabit infidelis sibi licere bellum indicere aduersus Christianos, eo quod à sua religione, quæ sibi vera videtur, defectant. Ergo dicendum est nullo modo licere Ecclesiæ, aut Christiano Principi punire, aut prohibere peccata infidelium rationi naturali contraria.

5. Verum si peccata infidelium iniuriosa sint fidei, & religioni, & innocentibus nociua; poterit tunc Ecclesia, & Christianus Princeps in defensionem fidei, & innocentium ea propulsiare; & si opus fuerit, bella indicere, & regno sic nocentes priuare, ita Doctores statim allegandi. Ratio est clara, quia illud non tam est iurisdictionis exercitium, quam facti, & innocentis defensio. Ex quo fit blasphemantem contra religionem, vel aliqua vi impediendem alicuius conuersionem posse cogi ab Ecclesia, vt desinat ab iniuria, & violentia illata: imò existimo posse Ecclesiam sic iniuriatum punire, & de illo vindictam lamere. sic D. Thom. 2. 2. *quæst. 10. artic. 8. Bannes *art. 10. dub. ult. §. pro cuius decisione. Valent. *p. 7. in fine. Suarez *disp. 18. sect. 4. num. 4. Coninch *disp. 18. dub. 12. conclus. 5. multis exornat Fatnac. *de hæres. quæst. 178. §. 6. num. 132. Item poterit Ecclesia hos infideles bello oppugnare, si terras debitas Christianis occupant, neque desistant ab iniuria inferenda, quæ ratione licet Tutcas oppugnare. Item si innocentes diuinum inferant, vt si carnis humana uescantur, vel homines etiam volentes diis sacrificare; debent tamen prius moneri, si ipse est fructus, vt desistant, sin minus coerceri vii, & potentia debent. Suarez, Bannes, Coninch, Valent. *supra. Aduerto tamen Principem Christianum debere cessare à coactione infidelibus pro iis peccatis inferenda; cum primum ipsi cessant à peccato, quia tota ratio honestatis hanc coactionem est defensio, non iniuriæ factæ vindictio.*******

6. Restat satisfacere argumentis *num. 4. adductis.*

Ad primum admitto transferri de gente in gentem regnum propter iniurias, non semper, sed quando Deo placet, cuius voluntas cum nobis ignota sit, non inferitur posse quemlibet regnum alicuius inuadere, etiam videat Regem iniuriam esse.

Ad confirmationem respondeo licet bella gessisse ex peccati concisione Dei, qui cum Dominus omnium sit potuit ob peccata vnus nationis bonis, regno priuare, & in fauorem sui populi omnia illa concedere. Adde, filij Israël, vt ex August. *serm. 105. de temp. tom. 10. constat, ius habebant possidendi terram Chanaanorum, & per vim, & potentiam Chanaanæ filij Cham eam usurpatam habebant: poterant ergo pugnat, vt rem sibi debitam recuperarent. Secundo confirmatio, in qua exemplum Genadij adducitur, non est contra nos, quia Genadius pugnat aduersus eos, qui terram Romano imperio subiectam occupauerant, & in recuperationem illius bellum gessit; ipse vero vt Catholicus procurabat, vt simul Euangelium infidelibus predicaretur, quod laudi tribuendum est. Adde illos, contra quos Genadius pugnat, esse infideles, hereticos, & Ariana peste infectos, vt constat ex Gregor. *lib. 1. registri, epist. 72. & 73.**

Ad secundum ex ratione petito dico idololatriam, aliæque peccata, esse quidem blasphemiam contra Deum, & religionem, non formaliter, sed materialiter. Ob materiale autem blasphemiam, & quæ in facto consistit, non potest bellum pagani inferri, quia non est iniuria directæ, & formaliter Ecclesiæ, & religioni facta: alii licet omnes infideles, & paganos bello oppugnare, imò omnes peccatores, quia omnes suis factis iniuriarum Deum, negando esse summum bonum Adde, etsi verbis negaret infideles fidem, si tamen non ostendat se id facere in contemptum, & irrisionem religionis Christianæ, non haberet Ecclesia ius illum oppugnandi, quia illa negatio non censetur iniuria facta formaliter Ecclesiæ, sed Deo: ac proinde Ecclesia potest illum vindicare, Neque est simile de lædente innocentem, in cuius defensionem potest iniuriam opprimere, quia illud est, quia se defendere potest: at Deus iniurias sibi factas defendere, & vindicare potest, quando sibi placuerit. Quare nisi ipse potestatem dederit, nullus poterit nomine illius defensionem suscipere, & iniurias illi factas vindicare.

Ad tertium nullum repto incontinentens de facto multa manente peccata impunita ab hominibus; nego tamen non constituisse Deum, qui possent illa peccata punire, constituit enim Deus Principes, & superiores in qualibet republica, quibus competit subditos deuiantes à recta ratione conuenire, & punire. Quod si de facto id non præstant, quia ipsi

ipſi deuant, per accidens eſt, & Deo tunc punienda relin-
quuntur.

Ad quartum dico nullam reperiri nationem ita barbaram,
que aliquo modo gubernari non poſſet, quod ſi de facto re-
periretur, tunc quidem ſubigari poſſet, quod ſi de facto re-
periretur, tunc quidem ſubigari poſſet, quod ſi de facto re-
periretur, tunc quidem ſubigari poſſet, quod ſi de facto re-
periretur, tunc quidem ſubigari poſſet, quod ſi de facto re-

Ad confirmationem dico, Romanos potuiſſe barbaras ali-
que nationes ſubiicere, quia iure earum dominium ſibi com-
petebat; alias tamen tyrannice inuadebant; ſed quia bonis mo-
ribus eas inſtrui curabant, de hoc ſecundo laudantur à D.
Thom. & Auguſt.

PUNCTUM VIII.

Priuari ne ſint infideles, vel priuari poſſint poteſta-
te, & dominio circa fideles.

- 1 Infideles baptizati priuari poſſunt, & de facto priuantur
dominio, & iurisdictione in fideles.
- 2 Infideles Chriſtiano principi ſubiecti non poſſunt in Chri-
ſtiano iurisdictionem habere.
- 3 Infidelis ſubditus Chriſtiano principi priuatur dominio
ſerui, eo ipſo, quod ſeruus ad fidem conuertatur.
- 4 Supradicti infideles ſubditi Chriſtiano Principi priuantur
famulatu fidelium.
- 5 Filius infidelis ſi baptizetur, liberatur à patria poteſtate.
- 6 Infidelis Princeps Chriſtiano Principi non ſubiectus nequa-
quam priuatur poteſtate gubernatiua in fideles.
- 7 Excipit, niſi ad ſit periculum peruerſionis.
- 8 Quid dicendum de poteſtate dominatiua? Plures cenſent
priuari infideles in ſeruis fideles.
- 9 Contrarium tenendum eſt.
- 10 Ratione periculi peruerſionis, ſi proximum, & morale
ſit, poterit ſeruus eximi à ſeruitute.
- 11 Satisſit rationibus num. 8. ad adiutis.

Præmittenda ſunt in quibus Doctores conueniunt, vt in-
de gradum faciamus ad ea, in quibus eſt controuerſia.
Primo certum eſt infideles baptizatos fidem negantes poſſe, &
de facto ab Eccleſia puniri, vt conſtat ex toto titulo de hereti-
cis. ſunt enim Eccleſiæ ſubditi. Poſſunt ergo pro peccatis com-
muniſis puniri, & coactari.

Secundo certum eſt, infideles in Chriſtiano regno, ſeu
Principi Chriſtiano ſubiecti non poſſe iurisdictionem in
Chriſtianos habere. Eſt expreſſa decifio Innocent. III. in cap.
cum ſit nimis de Iudeis, & Sarracenis, ubi præcipit grauiter ar-
guit, & puniri per Concilium prouinciale eos, qui Iudeos, &
paganos publicis officiis præfecerint; Chriſtianos omnes ab-
ſtineri à communionem illius infidelis, donec officium dimiſerit
& per illud acquiſita in pauperes Chriſtianos diſtribuerit. Idem
habetur in cap. ex ſpeciali, eodem tit. ubi cauetur, ſi eis iura regali-
ter vendantur, ad ea colligenda præſciendum eſſe Chriſtianum
non ſuſpectum: & in cap. nulla diſtinct. 24. & cap. conſtituit, 17.
quod 4. excommunicatione ferenda imponitur committentibus
hæc inuicem, & officia publica Iudeis: conſentit lex vlt. lu-
ſitanæ, C. de Iudeis. Ratio eſt manifeſta, quia Principes Chri-
ſtianos, cui illi infideles ſubduntur, liber eſt in committen-
da hæc iurisdictione, cum nomine ipſius inferiores iudices
gubernent. Ergo poteſt committere illis perſonis, quas ad
rectam gubernationem aptiores eſſe iudicauerit, & illas exclu-
dere, quas paci, ſecuritati, & bono religionis inceptas, vel mi-
nus idoneas eſſe cenſet. Ergo poteſt ob hanc cauſam Iudeos,
& paganos excludere à gubernatione, & officio publico. Dein-
de quilibet Princeps Chriſtianos ſubditus eſt Romano Ponti-
fici, quoad ea, que ad bonum fidei Pontifex expedire iudicauerit:
at qui iudicauit expediens, ne in Chriſtiano regno infide-
lis iurisdictionem habeat in Chriſtianos fideles, & ſic præcepit,
vt conſtat ex allegatis text. Ergo Princeps Chriſtianos tenetur
obediſſe. Finis autem huius conſtitutionis, & præcepti
ſunt dignitas, & honor noſtræ fidei, in cuius ignominiam ce-
debat, ſi infideles iudicio Chriſtiano Principis aſſumerentur ad
gubernandum alios fideles; tacite enim iudicabatur illos aptiores
eſſe reliquis aliis fidelibus ad gubernandum.

Tertio certum eſt infidelem ſubditum Chriſtiano Prin-
cipi priuari dominio ſerui, ſiue vernaculus ſit, id eſt, ad ſeruitu-
tem natus, ſiue ad ſeruitutem empus, eo ipſo quod ad fidem
conuertatur, & emptor pretium amittit. habetur in l. Deo nobis,
C. de Epif. & cler. & l. vnic. C. de Chriſtiano mancipium, &
cap. Iudeis, de Iudeis. Si autem ſeruus fidelis ab infideli ematur
non ad ſeruitutem, ſed ad mercaturam, debet intra tres meſes
vendi ſideli, alias ſeruus liber ſine pretio exitit: habetur cap.
nulli Iudeis, de Iudeis, & Sarracenis. Ratio huius conſtitu-
tionis, eſt ſauor noſtræ fidei, in cuius honorẽ, potuit Princeps Chri-
ſt.

Reſol. de Caſtro Sum. Mor. Pars I.

ſtianos ſuos ſubditos infideles reddere incapaces dominio, &
poteſtate dominatiua ſeruorum fidelium: ſicuti poteſt domi-
nio aliarum rerum priuare, cum ad bonum reipublicæ, & rec-
tam illius gubernationem iudicauerit expedire.

Quarto certum eſt priuari infideles ſubditos Chriſtiano
Principi famulatu fidelium, eo quod fideles prohibentur famu-
lari iis infidelibus, præcipue ſi Iudei ſint, & Sarraceni, habetur
in cap. ad hæc, cap. et ſi Iudeos, de Iudeis, & Sarracenis. ubi
etiam prohibetur pluribus Chriſtianos nutrices eſſe filiorum
horum infidelium conſonat l. vlt. §. vlt. C. de Epif. & cleric.
Aduerto famularum prohibitum in ſupradicto cap. et ſi Iudeos,
non extendi ad famularum extra domum, qualis eſt, eſſe coloni-
ſiue aduentitium, ſiue originarium in terris hominis infidelis
hoc enim conceditur in ſupradicto cap. quia in hac ſeruitute,
quæ propria non eſt, non reperitur illa indecentia, & periculum
peruerſionis, ac in famulatu domeſtico: & ita notauit Suarez ex
communi ſententia, diſp. 18. ſect. 5. n. 14.

Quinto certum eſt filium infidelis ſi baptizetur, libera-
ndum eſſe à patria poteſtate, ex cap. maiores, de Baptiſmo, ne pe-
riculo peruerſionis exponatur. His poſitis tanquam omnino
certis.

Controuerſia eſt de infidelibus Chriſtiano Principi non ſub-
iectis. An, inquam, Eccleſia eos priuet, aut priuare poſſit pote-
ſtate tum iurisdictionis, tum domini in Chriſtianos fideles?

Et quidem de poteſtate iurisdictionis videtur mihi res
indubitata, infideles priuatos non eſſe, imò neque ab Eccleſia
directe priuari poſſe iurisdictionem, quam habent in vaſallos fi-
deles ad illos gubernandos, eſt communis ſententia Doctorem
cum D. Thom. 2. 2. quæſt. 10. art. 10. & ibi eius expoſitores, Soro
lib. 4. de iuſtit. quæſt. 2. art. 2. Salmer. Actorum 13. tract. 37. & 38.
Conech de fide, diſp. 18. Aub. 10. concluſ. 1. num. 157. Suarez,
diſp. 18. ſect. 5. num. 3. Valenti. 2. 2. diſp. 1. quæſt. 10. punct. 8. verſe.
ſi autem quaſti, & alij apud ipſos. Ratio eſt clara, quia iure di-
uino ipſi priuati non ſunt iurisdictione in ſubditos fideles, aliàs
non conſuleret Petrus illis ſubditi, 1. Petri 2. neque diceret
Paul. Roman. 13. eis inobedientes Dei ordinationi reſiſtere, &
illis parendum eſſe propter conſcientiam. Ex alia parte ab Ec-
cleſia, hæc poteſtate priuari non poſſunt, quia Eccleſiæ non
ſubduntur Ergo. Neque obſtat locus Pauli 1. ad Corinth. 6. ubi
reprehendit fideles qui in iudicio contendunt cum alio fideli
apud infidelem Principem, ubi inſurgere videtur Paulus Prin-
cipem infidelem iurisdictione carere: non inquam, obſtat, quia
reprehenſio Pauli non eſt, quod apud infidelem Principem ius
petatur, ſed quia maliſe peratur, & ex vindicta: quod
cum ſit occaſio ſcandali, præcipue infidelibus, debet omnino
vitari.

Dices: Eſt Eccleſiæ ij infideles non ſubduntur, ſubduntur
tamen fideles. Ergo poteſt Eccleſia fideles ſibi ſubditos à iur-
isdictione infidelis liberare ob dignitatem fidei, quam habent:
in qua libertate non videtur iurisdictionem in infideles directe
exercere, ſed in ſuos ſubditos, tuendo eorum dignitatem, & eos
à periculo peruerſionis liberando.

Sed contra eſt, quia ſi ob honorem fidei, & dignitatem fi-
delium, qui filij Dei ſunt adoptiui, poſſet Eccleſia ſuos ſubdi-
tos fideles à iurisdictione magiſtratum infidelium liberare, id
conſtare deberet ex Scriptura, ex Patribus, vel Conciliis: at ne-
que ex Scriptura, neque ex Patribus hæc libertas conſtat. Ergo
non eſt afferenda, imò potius ex locis allegatis Scripturæ colligi-
tur his magiſtratus obediendum eſſe diligenter, non tamen
timore pœnæ, ſed propter conſcientiam. Neque in hoc eſt ali-
qua indecentia, ſicut non eſt indecentia, quod ſeruus fidelis, &
virtuti deditus homini prauis moribus imbuto ſeruiat, ſed po-
tius illa ſubiectio conſona eſt humilitati Chriſtiana.

Ob periculum autem peruerſionis, ſi verè periculum pro-
ximum, & morale eſt, non ſolum ipſa Eccleſia, ſed ipſemet fi-
deles à iurisdictione infidelium ſe ſubtrahere poſſunt, ſi alia via
non ſuppedit ſe reddendi ſecuros, quia quilibet poteſt ſe de-
fendere, & damnum imminens præcauere, & impedire. Item
Eccleſiæ commiſſa eſt poteſtas continendi ſibi ſubditos in fide,
& bonis moribus. Ergo ad hunc finem neceſſarium eſt eos à
iurisdictione infidelis Principis eximere, poterit id efficere. Er-
go, cum adest periculum peruerſionis ex ſubiectio, poterit eos
à ſubiectio eximere; quod fieri non poteſt, niſi priuando
Principem infidelem iurisdictione. Hæc tamen poteſtas non
eſt directa in infideles, ſed indirecta, ad eſt, ſolum quaerens ad
bonum fidelium neceſſaria iudicatur. Neque requiritur ad co-
gnoscendũ hoc periculum peruerſionis, expectare fidelẽ eſſe per-
uerſum, ſufficit, ſi minis, vel importuna perſuaſione conetur
infidelis illum peruertere; quia hæc tentatio grauis iniuria re-
putatur, quam merito fidelis fugere poteſt, & Eccleſia illum à
tali iniuria custodire. Aduertit tamen optimè Suarez diſp. 18.
ſect. 5. num. 7. & 8. dupliciter poſſe fideles à poteſtate infidelium
liberari. Primo mutando domicilium & tranſeundo ad regna
Principum fidelium, & hic modus etiam abſque peruerſionis
periculo fieri ab ipſis fidelibus poteſt. Quod ſi ab infideli Prin-
cipe hic liberationis modus impediatur inuare eos Eccleſia
poterit, & bellum aduerſus impediendum mouere, vt ab
iniuria facta deſiſtat. Secundo, poſſunt fideles à poteſtate infi-
delium